

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

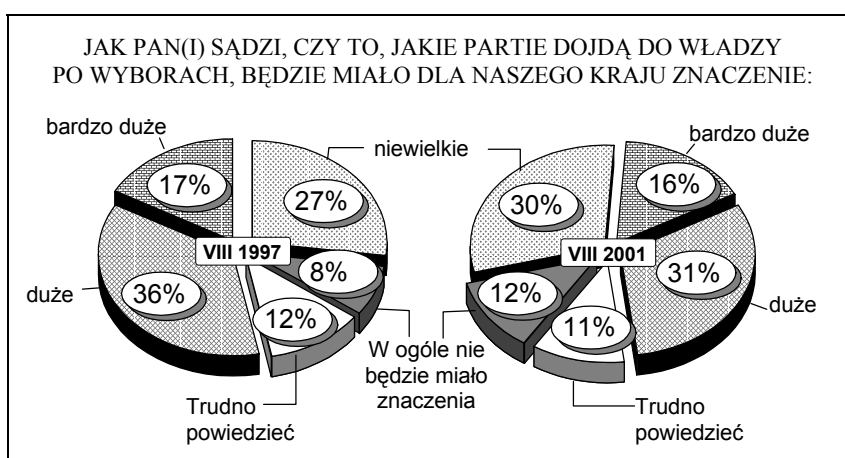
BS/119/2001

ZAINTERESOWANIE WYBORAMI, PEWNOŚĆ GŁOSOWANIA, PREFERENCJE NIEZDECYDOWANYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2001

- Tylko niespełna połowa ankietowanych (47%) uważa, że dla naszego kraju duże znaczenie będzie miało to, które partie po wyborach dojdą do władzy. Niewiele mniejszy odsetek respondentów (42%) sądzi, że wynik wyborów będzie miał niewielkie znaczenie lub w ogóle będzie bez znaczenia. W 1997 roku, przed poprzednimi wyborami parlamentarnymi, więcej osób uznawało za ważny ich rezultat (53%), mniej zaś (35%) nie przykładano do niego wagi.

- Ponad połowa badanych (52%) przypuszcza, że w nadchodzących wyborach trudno będzie wybrać między poszczególnymi ugrupowaniami. Kłopotów z wyborem nie przewiduje tylko niespełna co trzeci respondent (30%). W porównaniu z rokiem 1997 zwiększył się odsetek osób obawiających się trudności przy dokonywaniu wyboru między partiami (z 52% do 58%). Najczęściej są to zwolennicy nowych ugrupowań - PiS i PO.
- W sierpniu wśród osób wybierających się na wybory prawie jedna czwarta (23%) nie wiedziała jeszcze, na którą partię będzie głosować. Odsetek ten należy do najwyższych w ostatnim okresie i jest wyższy niż w sierpniu 1997 roku (19%) przed poprzednimi wyborami. W grupie niezdecydowanych ponad połowa (55%) potwierdza swoje poczucie dezorientacji i mówi, że nie wie, na kogo będzie głosować. Na poparcie pozostałych osób na razie jeszcze niezdecydowanych może ewentualnie liczyć koalicja SLD-UP (24%), a następnie PSL (16%), PO (15%), AWSP (10%), PiS (8%) i UW (6%).

Trwa kampania wyborcza. Politycy odbywają liczne spotkania, podróżują po kraju starając się przekonać wyborców do siebie i skłonić ich do głosowania na swoje partie. W naszych badaniach pytamy respondentów nie tylko o preferencje wyborcze, ale także o inne kwestie związane z kampanią i stosunkiem do wyborów w ogóle. Niniejszy komunikat dotyczy właśnie tych dodatkowych kwestii, które umożliwiają bardziej pogłębione spojrzenie na stosunek Polaków do tegorocznych wyborów. W sierpniu¹ po raz kolejny zapytaliśmy ankietowanych o to, jak postrzegają wrześnie głosowanie, czy spodziewają się trudności z wyborem między ugrupowaniami, a także w jakim stopniu są pewni deklarowanych decyzji. Zapytaliśmy też o preferencje niezdecydowanych jeszcze uczestników głosowania.

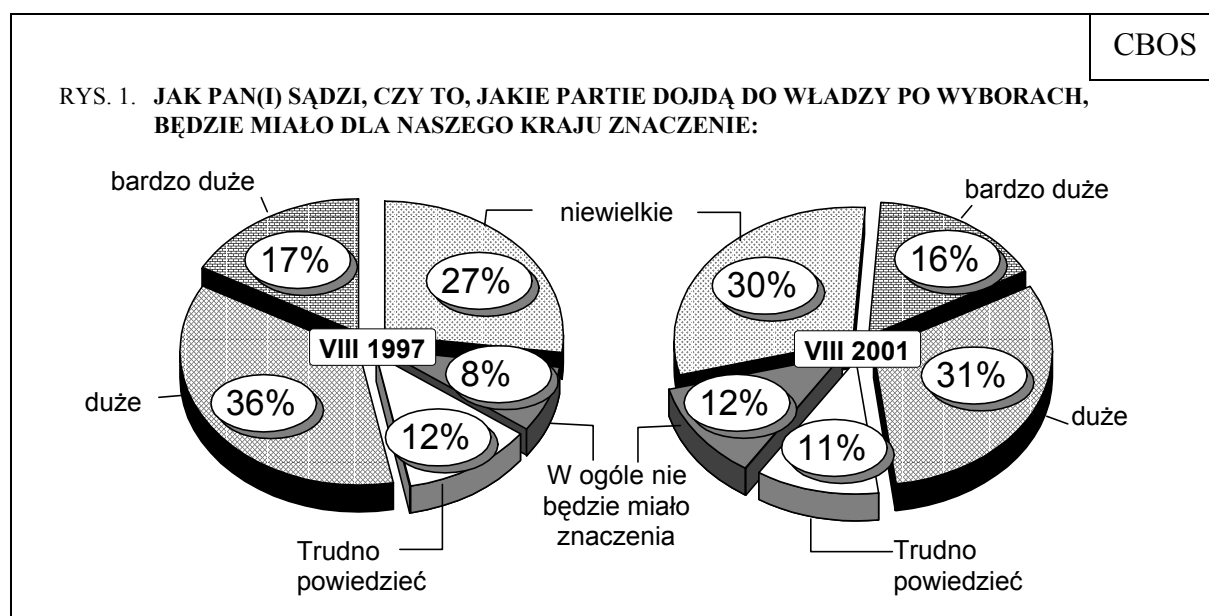
OCENY RANGI WYBORÓW PARLAMENTARNYCH 2001

Według deklaracji z sierpnia, udział w wyborach ma zamiar wziąć 64% dorosłych obywateli. Doświadczenie wskazuje, że odsetek tego rodzaju deklaracji jest znacznie zawyżony w stosunku do liczby faktycznych uczestników głosowania. Pewna część respondentów deklaruje swój udział w wyborach, ponieważ uważa, że zgłaszana przez nich ewentualna zapowiedź absencji wyborczej będzie odebrana jako coś niewłaściwego. W ostatnim dziesięcioleciu frekwencja w wyborach parlamentarnych była znacznie niższa niż ta zapowiadana w sondażach i wynosiła: 43,2% w 1991 roku, 52,1% w 1993 roku i 47,9% w ostatnich wyborach w 1997 roku.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (135) przeprowadzono w dniach 3-6 sierpnia 2001 roku na liczącej 964 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Skorygowanie deklaratywnego charakteru wypowiedzi dotyczących udziału w głosowaniu może ułatwić ocena znaczenia przypisywanego przez ankietowanych zbliżającym się wyborom. Czy ich ranga jest większa czy też mniejsza niż tych sprzed czterech lat?

Obecnie niespełna połowa ankietowanych (47%) uważa, że to, które partie dojdą do władzy po wrześniowych wyborach, będzie miało dla naszego kraju duże znaczenie. Jednak tylko niewiele mniejszy odsetek respondentów (42%) sądzi, że wynik wyborów będzie miał niewielkie znaczenie lub w ogóle będzie bez znaczenia. Z porównania z ocenami ankietowanych dokonywanymi w tym samym okresie przed poprzednimi wyborami wynika, że obecnie mniejsze jest znaczenie przypisywane przez obywateli wynikowi głosowania. Cztery lata temu ponad połowa badanych (53%, o 6 punktów więcej niż obecnie) uważała, że to, kto zwycięży w wyborach, będzie dla naszego kraju znaczące, natomiast wyraźnie mniejszy był odsetek sądzących, że wynik wyborów ma znaczenie niewielkie lub też jest w ogóle bez znaczenia (35%, o 7 punktów mniej niż obecnie).

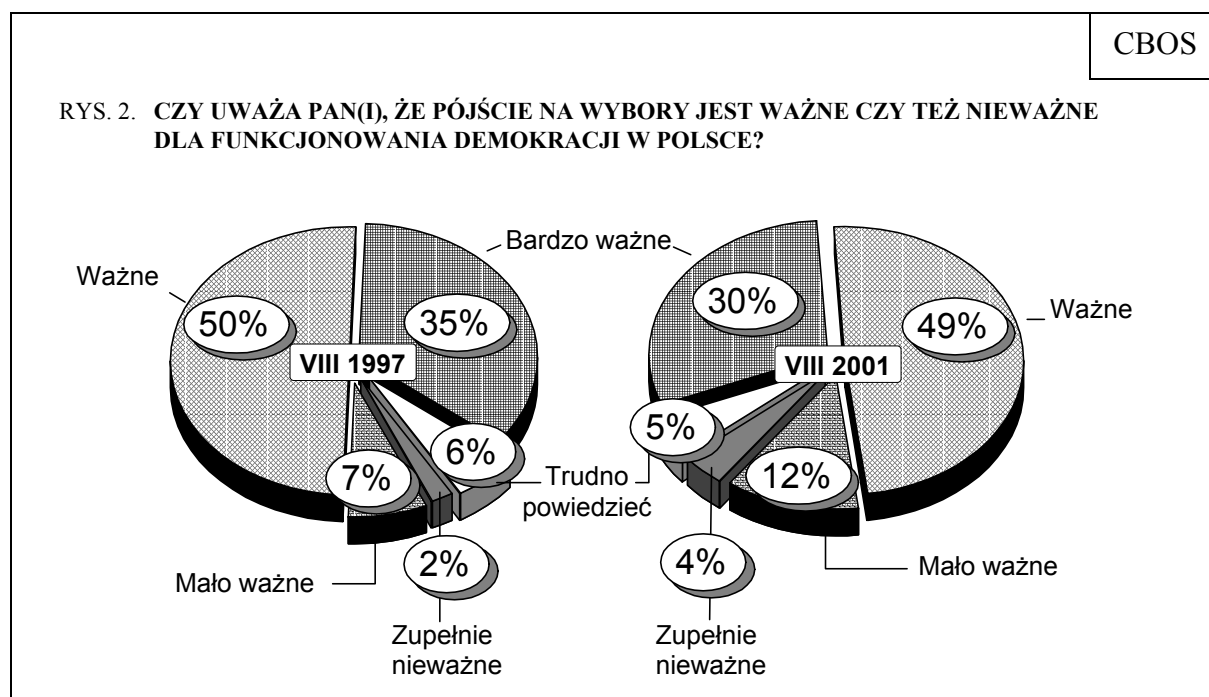

Znaczenie przypisywane wyborom jest relatywnie najmniejsze wśród potencjalnych wyborców PO (aż 43% nie przykładą wagi do ich wyniku), a także PSL i UW. Może to wskazywać na słabszą motywację wyborców tych partii do udziału w zbliżającym się głosowaniu.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) sądzi, czy to, jakie partie dojdą do władzy po wyborach, będzie miało dla naszego kraju znaczenie:				
	bardzo duże	duże	niewielkie	W ogóle nie będzie miało znaczenia	Trudno powiedzieć
	w procentach				
AWS/AWSP	30	43	16	7	5
PO	18	38	36	7	0
PSL	10	48	30	4	7
PiS	35	29	27	5	4
SLD+UP	25	44	23	5	3
UW	27	33	30	4	6
Pozostałe	29	25	30	2	13

Ankietowani zapytani o ocenę znaczenia uczestnictwa w wyborach dla demokracji w naszym kraju udzielają bardziej jednoznacznych odpowiedzi - 79% stwierdziło, iż akt głosowania jest ważny dla funkcjonowania demokracji w Polsce, a 16% przychyliło się do opinii przeciwnej - że udział w wyborach ma niewielkie znaczenie. Także w tym wymiarze aktualne odpowiedzi ankietowanych wskazują na nieco mniejsze znaczenie przypisywane obecnie wyborom. Cztery lata temu 85% respondentów oceniało, że udział w głosowaniu jest ważny dla polskiej demokracji, a tylko 9% uznawało, że nie ma on znaczenia.

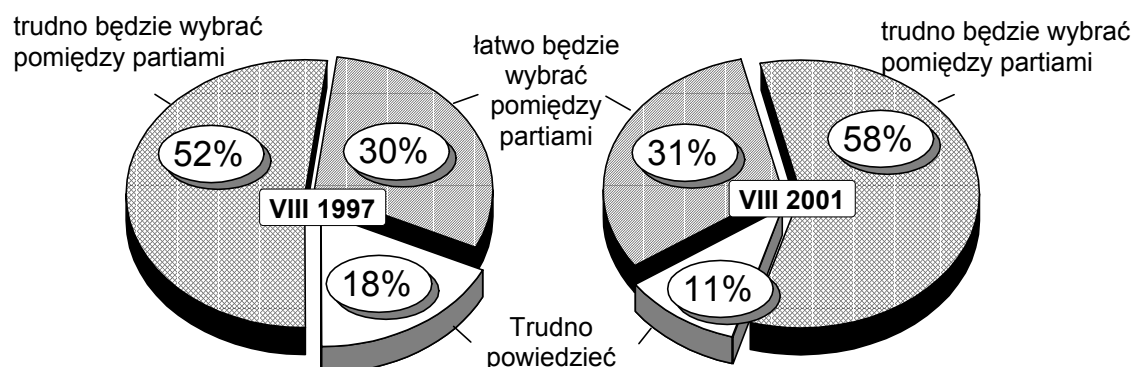
Wynik zbliżających się wyborów jest oceniany przez Polaków jako mniej znaczący niż wynik wyborów z roku 1997. Także udział w głosowaniu jest postrzegany jako nieco mniej istotny niż wówczas. Oceny te mogą wskazywać, że zainteresowanie wyborami, a co za tym idzie - faktyczna frekwencja mogą być niższe niż przed czterema laty.

CZY TO BĘDZIE TRUDNY WYBÓR?

W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych sytuacja na naszej scenie politycznej zmieniała się tylko w niewielkim stopniu. Podziały na tej scenie przez długi okres miały charakter dychotomiczny - po jednej stronie znajdowały się partie wywodzące swój rodowód jeszcze z PRL, po drugiej zaś - ugrupowania o korzeniach solidarnościowych. W ciągu ostatnich czterech lat po drastycznym spadku społecznego poparcia dla ugrupowań rządzących wahadło polityczne wyraźnie przesunęło się w lewą stronę, która wraz z powstaniem koalicji wyborczej SLD-UP jeszcze bardziej się skonsolidowała. Natomiast w wyniku kłopotów politycznych prawicy nastąpiła kolejna faza dekompozycji i formowania się nowego układu sił po tej stronie sceny politycznej. Powstały nowe ugrupowania, takie jak PO czy PiS, starające się zagospodarować politycznie tę część wyborców, która czuła się nie dość reprezentowana przez ugrupowania istniejące dotychczas. Czy w ocenie wyborców zmieniająca się scena polityczna ułatwia wybór czy też czyni go jeszcze trudniejszym?

Ponad połowa ankietowanych ocenia, że w nadchodzących wyborach trudno będzie wybrać między poszczególnymi ugrupowaniami. Kłopotów z wyborem nie przewiduje tylko niespełna jedna trzecia ankietowanych. O ile w porównaniu z 1997 rokiem w zasadzie nie zmienił się odsetek badanych sądzących, że nie będą mieli kłopotu z wyborem najlepszego ugrupowania, o tyle odsetek obawiających się, iż trudno będzie wybrać między partiami, jest wyższy.

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W OBECNYCH WYBORACH:

Najwięcej kłopotów przewidują zwolennicy nowych partii - PiS i PO - dwie trzecie spośród nich uważa, że w tym głosowaniu czeka ich trudny wybór. Odczucia te mogą być związane z chęcią głosowania na ugrupowania nowe i niesprawdzone jeszcze w praktyce życia politycznego lub też - być może - z zamiarem porzucenia partii, na które głosowało się dotychczas. Także ponad połowa sympatyków PSL ocenia, że w tych wyborach trudno będzie wybrać między poszczególnymi ugrupowaniami. Natomiast najmniej kłopotów z wyborem spodziewają się zadeklarowani zwolennicy koalicji SLD-UP oraz, co prawda nieliczni, ale zdecydowani zwolennicy UW - większość z nich uważa, że wybór będzie łatwy. Również ponad połowa wyborców AWSP nie przewiduje większych kłopotów w tym względzie.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnych wyborach		
	łatwo będzie wybrać pomiędzy partiami	trudno będzie wybrać pomiędzy partiami	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD+UP	68	30	3
UW	65	35	0
AWS/AWSP	56	43	1
PSL	34	56	11
PO	34	66	0
PiS	31	63	6
Pozostałe	21	79	0

PEWNOŚĆ GŁOSOWANIA

Wskaźnikiem stabilności elektoratu i zdolności do utrzymania swoich dotychczasowych zwolenników jest szacowana przez respondentów pewność ich decyzji wyborczych. Ankietowani na dziesięciopunktowej skali określali, w jakim stopniu są pewni, że w dniu wyborów faktycznie oddadzą głos na ugrupowanie, które popierają obecnie. Na skali tej 1 oznaczało, iż respondent w ogóle nie jest pewien, czy będzie na tę partię głosować, a 10 - że jest w pełni przekonany o głosowaniu na tę partię.

Podobnie jak w poprzednich miesiącach największą pewnością głosowania wyróżniają się zwolennicy koalicji SLD-UP. Jednak w sierpniu tylko nieznacznie mniej zdeterminowani okazali się nieliczni wyborcy UW. Relatywnie wysoką pewność głosowania deklarują także elektoraty AWSP oraz PiS. Ponad miesiąc przed wyborami najmniej pewni swojego wyboru byli sympatycy PO.

Tabela 3

W trakcie kampanii wyborczej zdarza się, że ludzie zmieniają swoje zamiary, chęć głosowania na daną partię. W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że w dniu wyborów zagłosuje na tę właśnie partię?					
Potencjalne elektoraty	Średnie ocen w elektoratach na 10-punktowej skali, na której 1 oznacza, że respondent w ogóle nie jest pewien, czy będzie na tę partię głosować, a 10 - całkowitą pewność głosowania na tę partię				
	III 2001	V 2001	VI 2001	VII 2001	VIII 2001
SLD+UP	9,01	9,09	9,09	9,27	9,33
UW	6,73	7,22	6,80	8,44	9,31
AWS/AWSP	8,10	8,48	8,24	8,55	8,89
PiS	-	-	7,88	8,38	8,78
PSL	8,45	7,88	8,43	8,88	8,34
PO	7,58	7,67	8,05	8,30	7,85

Wyborcy UW, AWSP oraz PiS okazali się bardziej pewni słuszności swojego wyboru niż miesiąc wcześniej. Natomiast mniejszą pewność głosowania niż w lipcu zadeklarowali sympatycy PO i PSL. W przypadku zwolenników koalicji SLD-UP można mówić o stabilizacji ich pewności głosowania na wysokim poziomie.

Z badań wynika, że poparcie dla PO i UW ma w dużej mierze charakter komplementarny, gdyż oba ugrupowania odwołują się do podobnej grupy wyborców. Wyniki sondażu wskazują na możliwość pewnych przesunięć między PO a UW - wśród sympatyków

UW deklarowana pewność głosowania w ciągu ostatniego miesiąca w największym stopniu się zwiększyła, natomiast wśród osób deklarujących chęć poparcia PO w największym stopniu zmalała. Jednak z uwagi na niską liczebność zwolenników UW wynik ten należy interpretować z ostrożnością.

Wśród wyborców UW, AWSP, PiS oraz koalicji SLD-UP przybyło osób w stu procentach przekonanych, że dniu wyborów faktycznie oddadzą głos na te ugrupowania. Przy czym w przypadku dwóch pierwszych partii przyrost „twardego” elektoratu można określić jako znaczny. Obecnie prawie po trzy czwarte sympatyków koalicji SLD-UP, AWSP i UW deklaruje, że z pewnością odda głos na te ugrupowania. Mniej zdecydowanych zwolenników niż miesiąc wcześniej odnotowaliśmy w przypadku PSL i PO. W sierpniu Platforma miała relatywnie najmniej stuprocentowych wyborców.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Odsetki respondentów:							
	zupełnie niepewnych co do swej decyzji wyborczej (na skali odpowiedź 1)		raczej niepewnych co do swej decyzji wyborczej (na skali odpowiedzi 2-5)		raczej pewnych, że będą głosowali na tę partię (na skali odpowiedzi 6-9)		całkowicie pewnych, że będą głosowali na tę partię (na skali odpowiedź 10)	
	VII	VIII	VII	VIII	VII	VIII	VII	VIII
SLD+UP	0	1	3	3	28	25	69	72
PSL	0	2	4	12	38	43	57	44
AWS/AWSP	0	0	5	18	49	12	46	71
PiS	0	0	11	7	44	32	45	61
PO	2	0	9	19	47	51	42	31
UW	0	0	5	4	63	25	32	71

PREFERENCJE NIEZDECYDOWANYCH UCZESTNIKÓW GŁOSOWANIA

Według deklaracji z sierpnia, wśród osób wybierających się na wybory prawie jedna czwarta (23%) nie wie, na którą partię będzie głosować. Odsetek ten należy do najwyższych w ostatnim okresie i jest aż o 10 punktów wyższy niż w lipcu. Jest także nieco wyższy niż w sierpniu 1997 roku (19%) przed poprzednimi wyborami parlamentarnymi. Doświadczenie wskazuje, że część respondentów z tej grupy faktycznie nie weźmie udziału w wyborach, a ich sondażowe deklaracje wynikają przede wszystkim z chęci zademonstrowania postawy

obywatelskiej, a nie z rzeczywistego zainteresowania wynikiem wyborów. Jednak inne osoby z tej grupy pójdą na wybory, chociaż jeszcze nie wiedzą, na którą partię oddadzą głos, lub też ukrywają przed ankieterem swoje faktyczne poglądy polityczne. Może to być związane z wzorami poprawności politycznej obecnymi w mediach². Jakie zatem są preferencje partyjne tej wcale niemałej grupy niezdecydowanych, choć zamierzających wziąć udział w wyborach?

Ponad połowa badanych z tej grupy potwierdza swoje poczucie dezorientacji i odpowiada, że nie wie, na kogo będzie głosować. Jest prawdopodobne, że właśnie te osoby w rzeczywistości nie wezmą udziału w wyborach. Preferencje pozostałych niezdecydowanych uczestników głosowania nie odbiegają zasadniczo od deklaracji wyborców mających już swoich faworytów.

		CBOS
Jeśli nie zdecydował(a) się Pan(i) jeszcze, na jaką partię głosować, proszę powiedzieć, które z partii wymienionych na liście bierze Pan(i) ewentualnie po uwagę? (ankietowani mogli wskazać nie więcej niż trzy partie)		N=141
SLD-UP	24%	
PSL	16%	
PO	15%	
AWSP	10%	
PiS	8%	
UW	6%	
LPR	3%	
Samoobrona	2%	
FO-ChD	1%	
KPEiR RP	1%	
PUG	1%	
PdP	1%	
FROB	0%	
RS Alternatywa	0%	
PPS	0%	
KPN-OP	0%	
Trudno powiedzieć	55%	

² Określenia *poprawność polityczna* używamy tutaj umownie jako opisu pewnego zjawiska. Chodzi przede wszystkim o to, która strona sceny politycznej jest w największym stopniu krytykowana i zbiera niepocholebne opinie o swoich działaniach, która zaś jest oceniana bardziej przychylnie. O ile jeszcze na początku transformacji „na indeksie” była raczej lewica i częściej nie przyznawano się do głosowania na lewicę, o tyle obecnie krytyce podlegają przede wszystkim siły rządzące przez ostatnie cztery lata.

Największym poparciem cieszy się koalicja SLD-UP - jedna czwarta wyborców bez sprecyzowanych preferencji politycznych bierze pod uwagę możliwość głosowania na tę koalicję. Podobne w skali poparcie niezdecydowanych mają także PSL i PO. Co dziesiąta osoba bez określonych preferencji bierze pod uwagę możliwość głosowania na AWSP. Niższe i zbliżone do siebie poparcie tej grupy potencjalnych uczestników głosowania mają PiS i UW. Nieznaczna część wyborców niezdecydowanych zastanawia się, czy nie poprzeć w wyborach LPR.

CZYJEGO ZWYCIĘSTWA SIĘ OBAWIAMY

Przeciwstawieniem dla społecznego poparcia udzielanego poszczególnym ugrupowaniom (zarówno tego wyrażanego wprost, jak i tego „ukrytego” wśród wyborców nie do końca zdecydowanych) jest siła negatywnego *image’u*, jakie każde ugrupowanie ma wśród wszystkich potencjalnych uczestników głosowania. Na ponad miesiąc przed wyborami zapytaliśmy wyborców o to, czyjego zwycięstwa najbardziej by się obawiali. Ankietowani mieli wskazać jedną partię, której sukcesu wyborczego obawiają się najbardziej.

Również przy tak postawionym pytaniu okazało się, że najsilniejszy negatywny wizerunek ma AWSP³ - ponad jedna czwarta głosujących obawiała się zwycięstwa tego ugrupowania. Co dziewiąty wyborca najbardziej boi się tego, co przewidują przedwyborcze sondaże - sukcesu w nadchodzących wyborach koalicji SLD-UP. Zatem najsilniejszy, choć nieporównywalny pod względem wielkości, negatywny wizerunek mają dwa ugrupowania wyznaczające ciągle najbardziej wyraźną oś podziałów na naszej scenie politycznej.

Relatywnie duża część wyborców najbardziej obawiała się wyborczego sukcesu Samoobrony. Wśród pozostałych ugrupowań niewielki odsetek niechętnych ma jeszcze UW.

³ Por. komunikat CBOS „Wybory parlamentarne - pewność głosowania, alternatywy wyborcze, elektoraty negatywne, uzasadnienia decyzji wyborczych”, lipiec 2001.

Zwycięstwa której z wymienionych partii obawiał(a)by się Pan(i) najbardziej?		CBOS
AWSP	28%	
SLD-UP	11%	
Samoobrona	8%	
UW	4%	
PO	3%	
FO-ChD	2%	
PiS	2%	
PdP	1%	
RS Alternatywa	1%	
PPS	1%	
KPN - OP	1%	
LPR	1%	
KPEiR RP	0%	
PSL	0%	
PUG	0%	
FROB	0%	
Nie ma takiej partii	8%	
Trudno powiedzieć	30%	

Wyborcy koalicji SLD-UP w największym stopniu obawialiby się wyborczego zwycięstwa AWSP - 64% spośród nich wskazało to ugrupowanie. Analogicznie także zwolennicy AWSP z największym niepokojem (57% wskazań) myślą o możliwości sukcesu wyborczego koalicji SLD-UP. Odpowiedzi sympatyków pozostałych partii nie są już tak jednoznaczne. Zwolennicy PO najbardziej obawialiby się wyborczego zwycięstwa koalicji SLD-UP (27%), Samoobrony (22%) oraz AWSP (9%). Sympatycy PSL najbardziej nie życzyliby sobie sukcesu wyborczego dwóch ugrupowań rządzących w ostatnich czterech latach - AWSP (26%) oraz UW (17%). Wyborcy PiS z obawą myślą o zwycięstwie koalicji SLD-UP (37%), a w nieco mniejszym stopniu także o sukcesie Samoobrony (19%) oraz PO (11%). Zwolennicy UW najbardziej obawiają się wyborczego zwycięstwa koalicji SLD-UP (20%), a także Samoobrony (17%) oraz KPN-OP (14%) i AWSP (11%).

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy to, jakie partie dojdą do władzy po wyborach, będzie miało dla naszego kraju znaczenie: 1 - bardzo duże; 2 - duże; 3 - niewielkie; 4 - W ogóle nie będzie miało znaczenia

	(%)					
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	31	30	12	11	963
Płeć						
Mężczyźni	18	32	31	11	7	456
Kobiety	14	29	29	13	14	507
Wiek						
18-24 lat	12	32	32	13	10	138
25-34	18	25	38	12	7	170
35-44	17	36	28	11	8	194
45-54	16	31	29	14	10	193
55-64	16	27	26	15	16	101
65 lat i więcej	15	30	27	10	18	167
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	32	29	8	17	352
Miasto do 20 tys.	8	31	36	15	10	123
20-100 tys.	17	25	32	18	8	172
101-500 tys.	23	32	28	18	7	191
501 tys. i więcej mieszk.	17	31	29	18	5	125
Wykształcenie						
Podstawowe	11	24	28	15	23	266
Zasadnicze zawodowe	18	32	29	12	9	261
Średnie	15	35	31	13	6	330
Wyższe	25	30	37	5	3	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	24	27	39	6	5	62
Prac.umysł.hiż.szczebla	15	46	24	11	4	86
Pracownicy fiz.-umysł.	8	32	40	16	4	75
Robotnicy wykwalifikowani	20	19	36	17	8	87
Robotnicy niewykwalifik.	32	13	26	18	10	24
Rolnicy	13	32	38	8	9	59
Pracujący na własny rach.	26	32	16	18	8	53
Bierni zawodowo						
Rencisci	13	36	18	13	19	132
Emeryci	18	26	31	10	15	172
Uczniowie i studenci	6	44	34	8	8	68
Bezrobotni	10	23	38	17	12	86
Gospodynie domowe i inni	22	28	24	8	18	58
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	16	36	30	12	6	173
społce właścicieli	31	28	30	10	2	74
prywatnych i państwa	17	25	33	17	8	153
sekt. pryw. poza rolnict.	12	28	36	8	16	72
prywatnym gośp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	10	33	31	12	14	95
276-399	21	38	23	11	8	78
400-549	21	30	30	12	7	165
550-799	15	25	34	15	11	140
Powyżej 799 zł	20	34	30	12	3	177
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	30	27	13	15	318
Średnie	15	30	32	14	9	462
Dobre	21	32	30	9	9	183
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	9	29	28	18	16	55
Raz w tygodniu	17	30	29	11	14	488
1-2 razy w miesiącu	19	35	29	12	5	156
Kilka razy w roku	14	25	37	15	9	192
W ogóle nie uczestniczy	16	40	26	11	6	70
Poglądy polityczne						
Lewica	19	43	28	6	3	282
Centrum	11	25	39	17	7	239
Prawica	22	31	29	10	8	220
Trudno powiedzieć	11	20	24	17	28	221

Tabela 2. Czy uważa Pan(i), że pójście na wybory jest ważne czy też nieważne dla funkcjonowania demokracji w Polsce?

	Bardzo ważne	Ważne	Mało ważne	Zupełnie nieważne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	49	12	4	5	964
Płeć						
Meżczyźni	35	48	12	3	3	457
Kobiety	26	50	12	4	8	507
Wiek						
18-24 lat	23	53	17	6	2	138
25-34	27	49	16	4	5	170
35-44	25	56	14	0	5	194
45-54	40	41	10	4	5	193
55-64	31	50	10	4	6	101
65 lat i więcej	33	50	5	3	9	167
Miejsce zamieszkania						
Wies	24	56	10	3	8	352
Miasto do 20 tys.	27	58	11	1	4	123
20-100 tys.	34	41	16	3	5	172
101-500 tys.	37	43	13	3	4	191
501 tys.i więcej mieszk.	33	45	9	10	3	126
Wykształcenie						
Podstawowe	20	52	11	6	11	267
Zasadnicze zawodowe	30	51	14	2	4	261
Srednie	34	47	13	4	2	330
wyższe	44	46	7	0	3	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	45	44	8	0	4	62
Prac.umysł.niz.szczebla	28	55	13	1	3	86
Pracownicy fiz.- umysł.	26	47	23	4	0	75
Robotnicy wykwalifikowani	23	60	11	3	3	87
Robotnicy niewykwalifik.	39	26	21	11	3	24
Rolnicy	14	59	13	2	11	59
Pracujący na własny rach.	38	46	11	2	3	53
Bierni zawodowo						
Renciści	29	48	13	4	6	132
Emeryci	35	49	4	2	9	172
Uczniowie i studenci	25	54	13	7	1	68
Bezrobotni	27	47	17	5	3	87
Gospodynie domowe i inni	33	41	10	4	12	58
Pracuje w:						
inst. państw. publicznej	36	48	11	2	3	174
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	33	48	14	3	3	74
sekt. pryw. poza rolnict.	28	50	15	5	2	153
prywatnym gosp. rolnym	12	61	12	2	12	72
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	26	48	18	5	2	96
276-399	29	44	17	7	4	78
400-549	32	54	9	2	3	165
550-799	34	52	8	1	5	140
Powyżej 799 zł	44	44	8	1	4	177
Ocena własnych war. mater.						
Złe	26	49	14	5	6	319
Srednie	29	51	12	3	5	462
Dobre	38	45	9	3	5	183
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	27	48	11	4	10	55
Raz w tygodniu	31	54	9	3	4	488
1-2 razy w miesiącu	20	54	16	5	4	156
Kilka razy w roku	32	41	18	3	7	192
W ogóle nie uczestniczy	43	37	10	4	7	70
Poglądy polityczne						
Lewica	42	49	6	2	1	282
Centrum	22	59	10	5	4	239
Prawica	37	48	11	2	2	221
Trudno powiedzieć	17	40	23	6	14	221

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnej kampanii wyborczej:
1 - łatwo wybrać pomiędzy partiami; 2 - trudno wybrać
pomiędzy partiami

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	58	11	964
Płeć				
Mężczyźni	36	57	8	457
Kobiety	27	59	14	507
Wiek				
18-24 lat	29	59	12	138
25-34	26	62	12	170
35-44	30	58	12	194
45-54	37	55	7	193
55-64	31	58	11	101
65 lat i więcej	31	55	13	167
Miejsce zamieszkania				
Wies	23	65	11	352
Miasto do 20 tys.	29	62	9	123
20-100 tys.	36	53	11	172
101-500 tys.	45	46	9	191
501 tys. i więcej mieszk.	26	57	17	126
Wykształcenie				
Podstawowe	22	62	16	267
Zasadnicze zawodowe	28	64	8	261
Średnie	34	55	11	330
Wysze	51	42	7	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	52	41	7	62
Prac.umysł.niż.szczebla	29	58	13	86
Pracownicy fiz.-umysł.	33	56	11	95
Robotnicy wykwalifikowani	23	64	14	87
Robotnicy niewykwalifik.	43	49	8	24
Rolnicy	23	70	7	59
Pracujący na własny rach.	42	46	13	53
Bierni zawodowo				
Renciści	30	55	15	132
Emeryci	33	57	9	172
Uczniowie i studenci	29	59	12	68
Bezrobotni	26	65	9	87
Gospodynie domowe i inni	21	65	15	58
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	39	53	8	174
społce właścicieli	36	56	9	74
prywatnych i państwa	29	56	15	153
sekt. pryw. poza rolnict.	26	66	8	72
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	24	68	8	96
276-399	35	56	9	78
400-549	36	57	8	165
550-799	32	58	10	140
Powyżej 799 zł	43	50	7	177
Ocena własnych war. mater.				
Złe	28	60	12	319
Średnie	30	58	12	462
Dobre	38	54	8	183
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	22	72	5	55
Raz w tygodniu	29	59	12	488
1-2 razy w miesiącu	28	62	11	156
Kilka razy w roku	33	56	10	192
W ogóle nie uczestniczy	56	34	10	70
Poglądy polityczne				
Lewica	55	39	6	282
Centrum	20	72	8	239
Prawica	28	67	5	221
Trudno powiedzieć	15	57	29	221